

OVER LOCHEM

LOCHEM

Focko De Zee ~ Wout Klein

HISTORIE >1815

Een nijvere stad II

WalburgPers

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met het Historisch Genootschap Lochem Laren Barchem en mede dankzij financiële bijdragen van het Fonds 1819, de Gemeente Lochem, het Historisch Genootschap Lochem Laren Barchem, het Steunfonds Lochem en 300 inschrijvers op de gelimiteerde gebonden uitgave in cassette.

Vormgeving: Prezns - Marco Bolsenbroek, Zutphen

© 2018 Focko De Zee & Wout Klein, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

© 2018 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

ISBN 9789462492653 (gebrocheerde editie)

ISBN 9789462492462 (gebonden editie)

NUR 680

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Een eeuw van vrede: 1815-1914	6
Lochem ervaart die nieuwe tijd	8
Vervoer en infrastructuur	15
Geloof	23
Onderwijs	26
Nijverheid	32
Burgerinitiatieven	42
Lochem buiten de muren	50
Van oorlog naar oorlog (1914-1945)	54
Lochem gaat de crisis te lijf	58
Tweede Wereldoorlog	64
Stadsuitbreiding	66
Onderwijs na WO II	69
Vervoer na WO II	72
Industrie	75
Toerisme	80
Van Liefdadigheid naar Welzijn	82
Van Burgerinitiatief naar Cultuur	86
Lochem van stad naar gemeente	91
Dankwoord	95
Illustratieverantwoording	96

Inleiding

Het is 1815. Lochem is onderdeel geworden van het Koninkrijk der Vereenigde Nederlanden. H.J. Thomasson is nog steeds burgemeester van Lochem, zoals hij dat ook al was tijdens de Bataafse Republiek en de Franse overheersing.

Lochem is nog het vestingstadje met zo'n 1500 inwoners, te midden van een door landgoedeigenaren gedomineerd landschap van heidevelden, moerassen en bos, met hier en daar akkers en weiden.

Koning Willem I stimuleert de industrie en de verbetering van de infrastructuur in het hele land, geholpen door opbrengsten uit de koloniën. Scheiding van kerk en staat wordt vastgelegd, het scheppingsverhaal krijgt concurrentie van de evolutietheorie en technologie ontwikkelt machines die worden aangedreven zonder gebruik te maken van paard, wind of water.

Ook Lochem profiteert van die ontwikkelingen met onder andere nieuwe wegen, een spoor- en tramlijn, en industrie die voortkomt uit de agrarische bedrijvigheid.

Het landschap wordt door de landeigenaren op de schop genomen. Woeste grond wordt ontgonnen tot akker- en weilanden, ten koste van moerassen en heide. Honderden hectares bossen, als jachtterreinen en parken rondom de kastelen, komen erbij. Ons huidige landschap ontstaat! Aan het eind van de 19e eeuw nemen gegoede Lochemse burgers opvallende initiatieven tot onder andere een stoomtram, een schouwburg en een ziekenhuis.

In de 20e eeuw breekt Lochem definitief buiten zijn vesting. Nieuwe wijken worden gebouwd met huisjes voor de arbeiders en villa's voor de elite.

Het Twentekanaal biedt, vooral na WO II, volop mogelijkheden voor industrievestiging.

Een rijk sociaal en cultureel leven, de komst van modern middelbaar onderwijs en de mix van oude en nieuwe natuur maken stad en gemeente Lochem er alleen maar aantrekkelijker op.

Kortom: een actief Lochem, dat ons noodzaakte tot een caleidoscopisch overzicht, waarin niet iedereen al zijn of haar herinneringen zal terugvinden.

Dit boekje bestrijkt de periode van 1815 tot heden en is het tweede deel van de serie 'OVER LOCHEM', bestaande uit de delen I 'Lochem Historie <1815', II 'Lochem Historie >1815', III 'Lochem Belegerd', IV 'Lochem Kastelen' en V 'Lochem Markante Mensen'.

De serie geeft een beknopt en toch vrij volledig beeld van het wel en wee van Lochem, waarbij de eerste drie delen over de stad Lochem gaan en de andere over de hele gemeente Lochem.

Lochem met de leerfabriek van gebr. Naeff omstreeks 1950 door Henk Holterman. Particuliere collectie.

Een eeuw van vrede: 1815-1914

In Wenen was in 1814 een uitgelezen gezelschap van gezanten, vorsten en regeringsleiders bijeengekomen om Europa opnieuw in te richten. Elk land stuurde zijn hoogste gezagdrager naar Wenen.

Ze kwamen fraai uitgedost en voorzien van een indrukwekkende entourage, om eigen belangrijkheid te onderstrepen, maar niet om resultaat te boeken.

Stel je voor dat je macht zou verliezen, als overwinnaars van Napoleon.

‘Het congres danst, maar komt niet vooruit’, schreef de Franse vertegenwoordiger Charles-Joseph van Ligne op 1 november 1814 aan de Talleyrand, de voorlopige Franse regeringsleider na het aftreden van Napoleon. Hij had gelijk. Het was Napoleon zelf, die met zijn vermetele terugkeer naar Parijs vanaf het eiland Elba ervoor zorgde dat er weer schot in de onderhandelingen kwam. Nadat Napoleon zijn Waterloo had gevonden werd in Wenen een nieuwe Europese orde afgesproken.

Rust en kans op voorspoed in een groter land, zelfs een eeuw vrede lag in het verschiep. Tijd voor feest dus, niet alleen in Wenen, maar ook in Lochem.

De verwachtingen werden nog eens extra hoog toen op 16 maart 1815 de noordelijke zeven provinciën met delen van de vroegere Habsburgse zuidelijke Nederlanden (België) werden samengevoegd tot het Koninkrijk der Vereenigde Nederlanden. De prins van Oranje, Willem Fredrik van Oranje-Nassau, nam de titel ‘koning der Nederlanden’ aan, met als aanspreektitel: Willem I. Een ander Nederland was geboren.